

DAGENS NYHETER.

MÅNDAG 27 JANUARI 2020 ● SVERIGES STÖRSTA MORGONTIDNING ● GRUNDAD 1864 ● PRIS 40 KRONOR

TEMA

Morgondagens arbetsplats. Robotarna tar över
- även i matbutiken. Kreativa kontor lockar. Extra bilaga

Foto: Magnus Hallgren

FÖRINTELSENS MINNESDAG

Foto: Alexander Mahmoud

Han var med och befriade Auschwitz

93-årige Mykola Kurylenko såg Förintelsens färd med egna ögon när han som ung soldat var med och befriade koncentrationslägret Auschwitz. DN har träffat honom i Kiev. Nyheter 6-8

Förintelsens minne fördunklas av Putins lögn
Ledare, sidan 2

"Så kan Sverige skärpa kampen mot antisemitismen"
Debatt, sidan 5

Han får årets Bindefeld-stipendium
Kultur, sidorna 4-5

Enklare regler ska ge billigare bostäder

Effektivare byggande. Djungeln av frivilliga och bindande regler ska bort, enligt utredare

Ekonomi. En mängd frivilliga och bindande regler gör att bostadsbyggandet blir onödigt krångligt och dyrt. Det menar den statliga utredaren Anna Sander som vill se mer moderna och flexibla byggregler. På så sätt skulle nya hyresrätter kunna få en betydligt lägre hyra än i dag.

Ett exempel på regler som inte skulle behöva vara bindande är att det ska finnas en vägg mellan köket och matrummet.

I dag byggs nästan var tredje bostadsrätt om redan under det första året och bland de vanligaste förändringarna är att denna vägg rivas.

-Den måste finnas med på rit-

ningen. En del bygger den också. Det beror på vilken tolkning som görs i olika kommuner, säger Anna Sander.

-På sikt tror vi att det ger en snabbare bygg- och planprocess, säger Erik Elmgren, Hyresgästföreningens förhandlingschef.

Sid 18-19

Lång inkubationstid kan öka spridning av det nya viruset

Nyheter/Världen. Lång inkubationstid förvärrar spridningen av det nya coronaviruset, varnar kinesiska hälsoministern. Folkhälsomyndigheten svarar på frågor om Sveriges beredskap. Sid 10 och 14

Katrine Marçal:
De flesta bedömare utgår från att Boris Johnson kommer att vara premiärminister i minst tio år.

Världen, sidorna 12-13

Så hjälper du ditt barn att minska datorspelet

Insidan. Hur påverkas ungas välbefinnande av att konsumera digitala medier? Oroliga föräldrar får tips av forskare om hur de hjälpa sina barn till ett mer balanserat användande. Sidan 23

Basketstjärnan Kobe Bryant död i helikopterkrasch

Sport. Den tidigare Los Angeles Lakers-spelaren och en av basketens allra största stjärnor blev 41 år. Sidan 6

Foto: AP

7 586 101 004 008

A6

DN.KULTUR

Maria Schottenius: Ingenting går att jämföra med nazisternas brott. Men det pågår ständigt nya, vidriga krig. Sidan 2

MÅNDAG 27 JANUARI 2020 ● SVERIGES STÖRSTA MORGONTIDNING ● GRUNDAD 1864

Förintelsens minnesdag. "Risken för glömska ökar ju längre bort från händelserna vi kommer." Sidan 7

Fräckt och kärvt när franska Virginie Despentes avslutar sin trilogi. Sidan 6

Kungliga Operans operett "Candide" är ett konstnärligt haveri. Sidan 8

Han tar upp kampen mot vanmakten

Koreografen Alexander Ekman får årets Micael Bindefeld-stipendium för att göra ett nytt dansverk. Sidan 4-5

KULTUR NYHETER

Årets Micael Bindefeld-stipendium.

Med sin dans vill han få oss att förstå hur vanmakt uppstår

Koreografen Alexander Ekman är årets mottagare av Micael Bindefelds stiftelses stipendium. För pengarna ska han göra dansverket "Vanmakt", som knyter an till Förintelsen. I höst har den tekniskt avancerade filmen/livföreställningen premiär.

● Alexander Ekman tar emot i sin studio vid Södra station i Stockholm, 500 000 kronor rikare än han nyligen var.

Den svenska koreografen och regissören som nyligen hyllats för dansföreställningen "Eskapist" på Operan tilldelas nämligen årets Micael Bindefeld-stipendium. I år är stipendiesumman högre än någonsin tidigare.

Micael Bindefelds stiftelse till minne av Förintelsen delar sedan 2015 ut ett stipendium som syftar till att finansiera kulturprojekt som berättar Förintelsens berättelse på nya sätt, för nya generationer. Under en ceremoni på Förintelsens minnesdag i dag får Alexander Ekman motta stipendiet för sitt kommande verk "Vanmakt", en installation han beskriver som "film, live och happening på samma gång".

– Det är första gången jag skapar ett verk på det här sättet. Jag hoppas hitta ett nytt ord för den här konstformen, det vore coolt om vi hittade på en helt ny genre, säger han.

"Vanmakt" har världspremiär på Artipelag Artbox i Stockholms skärgård den 23 oktober i år.

– Det handlar helt enkelt om hur vanmakt uppstår. Det är viktigt att förstå att det inte handlar om den vanmakt som Förintelsens offer kände, utan den vanmakt som uppstår i oss, i samhället, när vi känner oss hjälplösa. Meningen med hela verket är att få oss att förstå vad det är som leder till att en sådan kraft kan komma fram, förklarar han.

Alexander Ekman fick sitt genombrott som koreograf 2006, med "The swingle sisters". Sedan dess har hans verk satts upp världen över, från Sydney till Paris till New York. Nu vill han, åtminstone för ett tag, ta en paus från danskompanierna och ägna sig åt egna projekt.

– Jag har jobbat på operahuset i femton år, det ska bli spännande att använda min kreativa kraft på ett

nytt sätt – och i ett så viktigt ämne. Jag vill nå ut med något som känns väldigt viktigt just nu, i den tid vi lever i: "Förintelsen är någonting oerhört hemskt som skett, hur kan vi lära oss av det?" Jag tror mycket på människans utvecklingsförmåga. **Hur kan dansen förmedla berättelser om Förintelsen?**

– Jag skulle vilja hitta koreografiska situationer som alla kan delta i, där publiken kan vara med och förstå vad som händer. Dans är bra på det sättet att man uttrycker sig utan ord, och jag tror väldigt mycket på att man genom bilder kan förmedla ett budskap. Det vore fantastiskt om man som åskådare kunde stå där och säga: "Det är så här det fungerar, det är det här som händer inom oss."

Verket som Alexander Ekman

Micael Bindefelds stiftelse till minne av Förintelsen.

2020 års stipendium från Micael Bindefelds stiftelse till minne av Förintelsen, som i år uppgår till 500 000 kronor, tilldelas koreografen Alexander Ekman för verket "Vanmakt" som har världspremiär på Artipelag den 23 oktober i år.

Motiveringen lyder: "2020 års stipendium tilldelas koreograf och regissör Alexander Ekman för hans filminstallation om de stora och komplexa frågor som minnet av Förintelsen väcker. I detta konstprojekt utforskar Alexander vår vanmakt, vårt mod och vårt civilkurage och bjuder in såväl unga som vuxna till självreflektion om det egna ansvaret. På detta sätt hålls inte bara minnet av Förintelsen vid liv, utan projektet väcker också insikt om att det är möjligt för alla och envar att förhindra att något liknande någonsin sker igen."

arbetar på – ännu bara på idéstadiet – ställer frågan: Hur kan vi omvandla vanmakt och hjälplöshet till mod och civilkurage? Jag ställer samma fråga till Alexander Ekman.

– Det är viktigt att vara medveten om krafterna omkring en. Hur medierna påverkar oss, när de skriver om hot, faror och rädslo – vilket ofta leder till att människor söker sig till ledare med enkel, tydlig retorik. Man känner sig kanske trygg där. Men man glömmar också kanske bort vad man tror på, och vad man tror är bra för oss tillsammans. Det här verket handlar om vikten av att inte se till skillnaderna, utan snarare till allt vi har gemensamt. Jag tror väldigt mycket på att vi måste vara snälla mot varandra, för att undvika att just saker som Förintelsen ska ske, säger han.

Micael Bindefeld själv, också närvarande i studion, slår sig ner på en stol intill oss.

– Vi har talat mycket om att man har ett val, säger han. I dag har nästan alla människor möjlighet att utöva påverkan, på ett sätt som vi inte hade bara för tio år sedan. Alexander och jag har begåvats med två helt olika typer av plattformar, men med möjlighet att nå väldigt många människor. Då måste man ta det ansvaret som det innebär att ha ett nätverk, och använda det till att göra bra saker.

Han startade stiftelsen i sitt eget namn 2014, och året därpå delades det första stipendiet ut på Förintelsens minnesdag den 27 januari. Då till fotografen Örjan Henriksson, som skapade fotoutställningen "Auschwitz KZ II", och till skådespelaren Sara Sommerfeld och tv-producenten Johan Romin, som tillsammans gjorde dokumentärfilmen "Min farmor och Förintelsen".

Sedan dess har föreningen Zikaron, kompositören Jacob Mühlrad, fotografen Mikael Jansson och författarna Natalie Verständig Axelius och Anders Rydell mottagit Micael Bindefelds stiftelses stipendium. Varje år mottar stiftelsen ett trettiotal stipendieansökningar, av vilka ungefär fem väljs ut och blir aktuella för omröstning i stiftelsens styrelse.

– Det fanns inga tvivel om att Alexanders projekt var något allde-

les särskilt fascinerande. Han skickade in en väldigt fin ansökan om ordet "vanmakt", jag blev väldigt berörd av texten, som handlade om hur man gör sig av med "van-" och om hur "vanmakt" i stället blir till "makt".

Micael Bindefeld lyfter på några gigantiska pappersark som ligger på bordet, täckta av skisser och teckningar och prydliga texttrutor gjorda med knallgrön markeringspenna. Det är detta som ska bli "Vanmakt".

– Det är fantastiskt att Alexander har möjlighet att både skapa vackra saker och förmedla viktiga budskap. Jag såg danskompaniet Batsheva i Israel, utan att ha någon relation alls till dans sedan tidigare, och blev så otroligt tagen. Vilka budskap och känslor man kan förmedla genom dansen! Jag har så klart otroligt höga förväntningar, säger han.

Alexander Ekman skrattar och låsas dunka huvudet i bordet av prestationsångest. Han berättar om tiden fram till premiären i oktober – först ett intensivt idéarbete under våren, sedan går sommaren åt till mer konkreta förberedelser, och i augusti börjar inspelningarna. Jag frågar honom vad stipendiesumman möjliggör för arbetet.

– Eftersom verket kommer att bli ganska tekniskt avancerat så går mycket åt till det. Och hela summan kommer att gå till verket – det är inte ett projekt jag gör för att tjäna pengar, det är ett projekt jag gör för att det är viktigt. Men jag tycker att det vore så vackert om man kunde göra så att folk kommer och skapar det här tillsammans med mig, säger Alexander Ekman.

Micael Bindefeld berättar att det dagtid kommer att vara fri entré till installationen på Artipelag Artbox, för att uppmuntra skolklasser och ungdomar att besöka Hälludden. Omkring sex veckor är "Vanmakt" tänkt att visas på Artipelag – sedan drömmer Alexander Ekman om att verket ska spridas internationellt, till museer runt om i världen.

Vem ska se "Vanmakt"?

– Alla! Alla. Det är ju oss det handlar om, säger Alexander Ekman.

Greta Thurfjell
greta.thurfjell@dn.se

Alexander Ekman i sin studio vid Södra station i Stockholm.
Foto: Josefine Stenersen

I korthet.

Första reaktionerna på filmen om Kim Wall: "Skräckinjagande"

"Into the deep", den omtalade Netflixdokumentären om mordet på Kim Wall, har börjat visas på Sundancefestivalen. Flera kallar den en skräckinjagande film.

● Dokumentärfilmaren Emma Sullivan hade tänkt göra en film om Peter Madsens arbete med att bygga en raket tillsammans med unga entusiastiska ingenjörer. När Kim Wall mördas och de fruktansvärda detaljerna avslöjas fortsätter Emma Sullivan att filma de chockade unga medhjälparna.

The Vulture skriver uppskattande om filmen att Sullivan klipper mellan de bekymmerslösa stunderna med de intet ont anande medarbetarna och rättegången. Sajten anser att filmen "blir en sorts visuellt brottsplatsmysterium i sig själv" och att Sullivan gjorde en skräckfilm, fastän hon först inte anade det.

Filmsajten Birth, Movies Death framhåller i sin recension att Emma Sullivan klipper mästerligt mellan tiden före mordet och efter, men menar att det är en svaghet att offret Kim Wall glöms bort.

Även på Twitter hyllas filmen av flera, men andra tycker att ämnet är osmakligt:

"Into the deep" är den första Sundancefilm som lämnat mig med en dålig smak i munnen. Men jag tvivlar inte på att det kommer att bli en stor hit för Netflix", säger en twittrare.

"Into the deep" tävlar på Sundancefestivalen i kategorin World cinema documentary competition. Den kommer senare att visas på Netflix.

Torbjörn Ivarsson

Ur "Into the deep".

Foto: Netflix

Metaltrummissen Sean Reinert död

Sean Reinert, trummis i metalbandet Cynic, dog på fredagen i Kalifornien, 48 år gammal, uppper rocksajten Blabbermouth. Reinert hittades i sitt hem på fredagskvällen. Ännu är dödsorsaken inte fastställd.

Sean Reinert var med och bildade bandet Cynic 1987 tillsammans med gitarristen och sångaren Paul Masvidal. Deras progressiva metal hyllades redan från debutalbumet "Focus" 1993. De två spelade också i bandet Death.

2014 skapade Reinert och Masvidal rubriker när de berättade öppet att de var homosexuella. Det väckte stor uppmärksamhet i den i hög grad heteronormativa metalgenren.

Reinert var medlem i Cynic fram till 2015 och fortsatte sedan i bandet Perfect Beings. Torbjörn Ivarsson

85000

historiska föremål befaras ha förstörts när Museum of Chinese in America i New York brann natten till fredagen. Textilier, brev, menyer, handskrivna brev med mera vittnade om den kinesiska emigrationen till USA från 1800-talet och framåt.

"Klaus" stor vinnare på galan för animerad film

Film. Netflix "Klaus" dominerade årets Anniegalan, den animerade filmbranschens motsvarighet till Oscarsgalan. Den utsågs bland annat till bästa film.

Den tecknade julfilmen, skapad av den spanske animatören Sergio Pablos, handlar om en brevbarare som stiftar bekantskap med en stor och skäggig leksakstillverkare. Totalt kammade filmen hem sju Annies vid galan i Los Angeles, bland annat för bästa film, bästa regi, bästa klippning och bästa karaktärsanimation.

Årets Annie awards blev något av ett segertåg för Netflix, som totalt skrapade ihop 19 priser för filmer och tv-serier som "I lost my body", "Love, death & robots" och "BoJack Horseman".

"Klaus" och "I lost my body" har dessutom chans på en Oscar i februari då bägge tävlar i kategorin bästa animerade långfilm. π